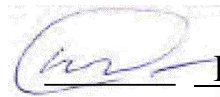

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра економіки та публічного управління (№ 601)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Гарант освітньої програми

Ірина ДАВИДОВА

(підпис)

(ім'я та прізвище)

«29» серпня 2025 р.

СИЛАБУС ОBOB'ЯЗKОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Управління економічним розвитком та інноваціями

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини

(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізацією С1.01 Економіка)

(код та найменування спеціальності)

Освітня програма: SMART-економіка

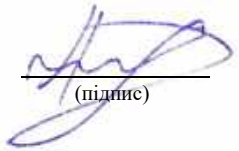
(найменування освітньої програми)

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Силабус введено в дію з 01.09.2025

Харків – 2025 р.

Розробник: доц. кафедри 601, доц., к.е.н. Олександр ПОПОВ
(посада, науковий ступінь і вчене звання, ім'я та прізвище)

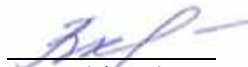

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри економіки та публічного управління (№ 601)

Протокол № 1 від «29» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри
д-р. наук з держ. упр., проф.
(науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Вероніка КОВАЛЬЧУК
(ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

Погоджено з представником здобувачів вищої освіти:

Представник студентського самоврядування від факультету № 6

(підпис)

Софія КОВАЛЬЧУК
(ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

1. Загальна інформація про викладача

ПІБ: Попов Олександр Сергійович

Посада: доцент кафедри економіки та публічного управління (№ 601)

Науковий ступінь: канд. екон. наук

Вчене звання: доцент

Перелік дисциплін, які викладає:

- *Розвиток економічного світогляду*
- *Політична економія*
- *Потенціал і розвиток підприємства*
- *Економіка сучасного підприємства*

Напрями наукових досліджень:

моделі і показники прогнозування ймовірності банкрутства підприємств, узагальнюючі показники економічної ефективності діяльності підприємств

Контактна інформація: o.popov@khai.edu

2. Опис навчальної дисципліни

Форма здобуття освіти	<i>Денна, заочна</i>
Семестр	1
Мова викладання	Українська
Тип дисципліни	<i>Обов'язкова</i>
Обсяг дисципліни: кредити ЄКТС/ кількість годин	<i>денна: 5 кредитів ЄКТС / 150 годин (56 аудиторних, з яких: лекції – 32, практичні – 24; СРЗ – 94); заочна: 5 кредитів ЄКТС / 150 годин (8 аудиторних, з яких: лекції – 2, практичні – 6; СРЗ – 142)</i>
Види навчальної діяльності	Лекції, практичні заняття, здавання модульних контрольних робіт, здавання індивідуальної роботи, самостійна робота
Види контролю	Поточний контроль, модульний контроль, семестровий контроль – іспит
Пререквізити	–
Кореквізити	–
Постреквізити	<i>Управління стратегічними змінами, Управління економічним розвитком та інноваціями (КР)</i>

3. Мета та завдання навчальної дисципліни, переліки компетентностей та очікуваних результатів навчання

Мета – розвиток у студентів необхідних професійних компетенцій, формування необхідних практичних умінь і навичок, потрібних для ефективного управління економічним розвитком підприємств в умовах високо конкурентної економіки, в тому числі оновлення і розширення теоретичних і практичних знань і навичок в області економічного розвитку суб'єкта господарювання.

Завдання:

- вивчення сутності фінансово-економічного механізму функціонування фірми та базових категорій управління економічним розвитком;
- набуття знань про сукупність методів та показників, що дозволяють приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо економічного розвитку підприємства, набуття вмінь використовувати одержані знання у практичній господарській діяльності в Україні.

Компетентності, які набуваються:

Інтегральна компетентність:

Здатність визначати та розв'язувати складні економічні задачі і проблеми, приймати відповідні аналітичні та управлінські рішення у сфері економіки або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій в умовах невизначеності.

Загальні компетентності (ЗК)

Після закінчення цієї програми здобувач освіти буде здатен:

- генерувати нові ідеї (креативність);
- до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);
- розробляти та управляти проєктами.

Фахові компетентності

Після закінчення цієї програми здобувач освіти буде здатен:

- застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень;
- до професійної комунікації в сфері економіки іноземною мовою;
- використовувати сучасні інформаційні технології, методи та прийоми дослідження економічних та соціальних процесів, адекватні встановленим потребам дослідження;
- обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання;
- застосовувати науковий підхід до формування та виконання ефективних проєктів у соціально-економічній сфері;
- розробляти сценарії і стратегії розвитку соціально-економічних систем.

Програмні результати навчання:

- розробляти соціально-економічні проєкти та систему комплексних дій щодо їх реалізації з урахуванням їх цілей, очікуваних соціально-економічних наслідків, ризиків, законодавчих, ресурсних та інших обмежень;
- приймати ефективні рішення за невизначених умов і вимог, що потребують застосування нових підходів, методів та інструментарію соціально-економічних досліджень;
- визначати та критично оцінювати стан та тенденції соціально-економічного розвитку, формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів;
- обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики;
- розробляти сценарії і стратегії розвитку соціально-економічних систем;
- організовувати розробку та реалізацію соціально-економічних проєктів із врахуванням інформаційного, методичного, матеріального, фінансового та кадрового забезпечення.

4. Зміст навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1

Змістовний модуль 1.

Тема 1. Загальні поняття

Анотація: Поняття прибутку з точки зору економічних і бухгалтерських реалій. Чому фірма бажає максимізувати прибуток. Положення, при яких можливе досягнення такого становища. Рівність граничного доходу і граничних витрат. Економічні рішення фірми з урахуванням реалій ринку (досконала конкуренція, конкуренція диференційованих продуктів, олігополія, монополія, ринки, де панують споживачі (монопсонія і олігопсонія)). Облік еластичності і нееластичності (сила зв'язку попиту і пропозиції).

Тема лекційного заняття: Загальні поняття управління економічним розвитком.

Тема практичного заняття: Ознайомлення з управлінням економічним розвитком.

Самостійна робота здобувача освіти: Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 2. Фінансово-економічний механізм функціонування фірми

Анотація: Фірма: відкрита або закрита система. Фінанси фірми з точки зору відкритості або закритості підприємства в умовах ринкового господарства. Роль дебіторської та кредиторської заборгованостей. Як користуватися тим, що не належить підприємству, і не використовувати те, що належить підприємству. Роль часу в функціонуванні економічного механізму підприємства. Можливість

використання часу для підвищення економічної ефективності функціонування фірми.

Тема лекційного заняття: Фінансово-економічний механізм функціонування фірми.

Тема практичного заняття: Планування показників діяльності фірми.

Самостійна робота здобувача освіти: Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 3. Базові категорії управління економічним розвитком

Анотація: Постулати правильного розрахунку базових категорій управління економічним розвитком. Прямий і зворотний способи розрахунку доданої вартості. Економічний зміст поняття "додана вартість" з точки зору реалій економічної теорії (співвіднесення витрат і результату, виручки і витрат). Брутто-результат експлуатації: економічний зміст і розрахунок. Нетто-результат експлуатації: економічний зміст і розрахунок. Економічна рентабельність активів (відмінність від рентабельності виробництва і рентабельності продукції). Комерційна маржа і коефіцієнт трансформації, їх значення для підприємства: гіпотетичний варіант проведення фінансового аналізу і роль в прийнятті фінансових рішень в фірмі. Формула Дюпона.

Тема лекційного заняття: Базові категорії управління економічним розвитком.

Тема практичного заняття: Використання показників ефективності інвестицій.

Самостійна робота здобувача освіти: Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 4. Ефект фінансового важеля

Анотація: Ефект фінансового важеля. Можливість отримання, економічні механізми, що лежать в основі. Коректність розрахунку в сучасних умовах. Ефект фінансового важеля. Два варіанти розрахунку ефекту фінансового важеля, визначення середньої розрахункової ставки відсотка в умовах інфляції. Диференціал, плече фінансового важеля (економічний сенс і практичне значення). Роль кредиторської заборгованості в розрахунку умов конкретного залучення кредиту (короткостроковий і довгостроковий періоди).

Тема лекційного заняття: Ефект фінансового важеля.

Тема практичного заняття: Планування діяльності фірми з використанням фінансового важеля.

Самостійна робота здобувача освіти: Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 5. Ефект впливу операційного важеля

Анотація: Регулювання маси і динаміки прибутку: другий варіант розрахунку за допомогою співвіднесення виручки з загальними (постійними і змінними) витратами. Ефект впливу операційного (виробничого) важеля. Поріг рентабельності і запас фінансової міцності (економічна інтерпретація). Запас

фінансової міцності при випуску декількох видів продукції. Життєвий цикл товару та економічні рішення на рівні фірми. Умови припинення виробництва фірмою. Операційний важіль і ризик, пов'язаний з виробничою діяльністю підприємства.

Тема лекційного заняття: Ефект впливу операційного важеля.

Тема практичного заняття: Планування діяльності фірми з використанням операційного важеля.

Самостійна робота здобувача освіти: Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 6. Сполучений ефект фінансового та операційного важелів

Анотація: Фінансовий ризик, підприємницький, виробничий, ризик, пов'язаний з діяльністю фірми. Рівень сполученого ефекту фінансового та операційного важелів. Сукупний ризик, пов'язаний з фірмою. Види ризику, способи визначення ризику. Управління ризиком економічними і фінансовими методами. Взаємовідносини власників і менеджерів. Ризик, що виникає від діяльності власників. Економічні, фінансові та інші способи мінімізації ризику, пов'язаного з акціонерами. Чистий прибуток на акцію.

Тема лекційного заняття: Сполучений ефект фінансового та операційного важелів.

Тема практичного заняття: Планування діяльності фірми з використанням сполученого ефекту важеля.

Самостійна робота здобувача освіти: Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Модульний контроль 1

Змістовний модуль 2.

Тема 7. Раціональна структура засобів підприємства

Анотація: Раціональна структура засобів підприємства (політика раціонального запозичення коштів). Власні і позикові кошти в діяльності фірми. Рамки і обмеження для підприємства. Що ефективніше – працювати тільки на свої кошти або використовувати з розумом чужі. Способи зовнішнього фінансування фірми, їх ефективність і доступність для підприємства. Правила використання позикових коштів. Допустима міра залучення зовнішніх джерел фінансування (короткостроковий і довгостроковий періоди). Граничне значення нетто-результату експлуатації інвестицій і його роль при прийнятті фінансових рішень про джерела коштів фірми. Роль економічних і неекономічних чинників при остаточному вирішенні питання (розмір, організаційна форма, темпи зростання та інше).

Тема лекційного заняття: Раціональна структура засобів підприємства.

Тема практичного заняття: Формування раціональної структури засобів підприємства.

Самостійна робота здобувача освіти: Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 8. Політика розподілу прибутку

Анотація: Політика розподілу прибутку. Інша сторона проблеми взаємовідносин акціонерів-власників і менеджерів. Що слід віддати перевагу: розвиток або високий прибуток. Внутрішні темпи зростання фірми і чистий прибуток на акцію в майбутньому періоді в якості можливих способів впливу на акціонерів. Визначення оптимального значення норми розподілу прибутку. Грань між прибутком і витратами (загальними і чистими) з точки зору акціонерів і менеджерів

Тема лекційного заняття: Політика розподілу прибутку.

Тема практичного заняття: Використання показників прибутковості, прибутку на акцію.

Самостійна робота здобувача освіти: Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 9. Інвестиційна політика. Вибір інвестиційного проекту

Анотація: Інвестиції – основа життєвого циклу підприємства. Сукупність довгострокових і короткострокових процесів в діяльності фірми. Самостійне значення часу і можливість його свідомого використання для коригування циклу підприємства. вимоги до інвестиційного проекту. Дезінвестиції як саме руйнівну дію в житті фірми. Можливості та здібності фірми адаптуватися до макроекономічних реалій за допомогою реалізації інвестиційних проектів. Різні ринкові умови на макро- і мезорівнях при прийнятті інвестиційних рішень. Багатоваріантність інвестиційних рішень в умовах існування різних сфер застосування капіталів. Підприємницькі і спекулятивні вкладення. Ризикованість інвестиційних проектів. Тимчасова вартість грошей (дисконтування). Основні методи вибору інвестиційного проекту. Рейтинг можливих проектів.

Тема лекційного заняття: Інвестиційна політика. Вибір інвестиційного проекту.

Тема практичного заняття: Аналіз окупності інвестиційного проекту.

Самостійна робота здобувача освіти: Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 10. Тактика управління економічним розвитком

Анотація: Управління економічним розвитком в короткостроковому періоді. Цінова політика фірми. Комплексне управління поточними активами і поточними пасивами. Фінансово-експлуатаційні потреби, їх роль в управлінні поточними активами і пасивами. Способи прискорення оборотності активів і пасивів. Правило дорогої покупки і дешевого продажу. Інші (не пов'язані з підприємницькою та продуктивною діяльністю фірми) способи зниження фінансово-експлуатаційних потреб і прискорення оборотності короткострокових активів і пасивів. Політика управління поточними активами. Політика

управління поточними пасивами. Політика комплексного управління поточними активами і поточними пасивами (економічний сенс, рамки і межі використання). Матриця комплексного управління поточними активами і поточними пасивами.

Тема лекційного заняття: Тактика управління економічним розвитком.

Тема практичного заняття: Використання операційного аналізу.

Самостійна робота здобувача освіти: Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 11. Поєднання стратегії і тактики управління економічним розвитком

Анотація: Перехід від стратегічних цілей до тактичних. Дві "ланцюжка" такого переходу. Інвестиції, структура коштів підприємства в короткостроковому періоді. Інвестиції і стрибок постійних витрат, а також їх вплив на величину фінансово-експлуатаційних потреб підприємства і економічну рентабельність активів. Фінансова стійкість підприємства та форми її прояву. Основні балансові пропорції, їх економічна інтерпретація. Аналіз фінансово-господарського становища підприємства за допомогою різних показників (коефіцієнтів), їх економічний зміст і оптимальні значення.

Тема лекційного заняття: Поєднання стратегії і тактики управління економічним розвитком.

Тема практичного заняття: Прийняття коротко- та довгострокових економічних рішень.

Самостійна робота здобувача освіти: Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 12. Матриця фінансових стратегій фірми

Анотація: Матриця фінансових стратегій фірми. Результати фінансової та господарської діяльності фірми (економічний і фінансовий сенс). Рамки результату фінансово-господарської діяльності фірми та їх економічна інтерпретація. Види фінансових стратегій фірми (по матриці фінансових стратегій). Види фінансової стратегії, пов'язані зі споживанням ліквідних коштів і зі створенням ліквідних коштів фірмою.

Тема лекційного заняття: Матриця фінансових стратегій фірми.

Тема практичного заняття: Використання матриці фінансових стратегій.

Самостійна робота здобувача освіти: Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Модульний контроль 2

Індивідуальне завдання

5. Індивідуальні завдання

Написання контрольної роботи з актуального питання управління

економічним розвитком підприємства на англійській мові за затвердженою лектором тематикою.

6. Методи навчання

Словесні, наочні, практичні; пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, частково-пошукові; перевірки та оцінювання знань, умінь і навичок, усного викладу знань, закріплення навчального матеріалу, самостійної роботи з осмислення й засвоєння нового матеріалу.

7. Методи контролю

Поточний контроль (теоретичне опитування й розв'язання практичних завдань), модульний контроль (тестування за розділами курсу), підсумковий (семестровий) контроль (іспит).

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Таблиця 8.1 – Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Робота на практичних заняттях	0...4	6	0...24
Модульний контроль	0...20	1	0...20
Змістовний модуль 2			
Робота на практичних заняттях	0...4	5	0...20
Модульний контроль	0...20	1	0...20
Виконання і захист КР	0...20	1	0...16
Усього за семестр			0...100

Семестровий контроль (іспит) проводиться у разі відмови здобувача від балів поточного тестування й за наявності допуску до іспиту. Під час складання семестрового іспиту здобувач має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для іспиту складається з 20 тестових питань закритого типу, за кожну правильну відповідь здобувач отримує 5 балів (сума – 100 балів).

Таблиця 8.2 – Шкали оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційний залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

Критерії оцінювання роботи здобувача освіти протягом семестру:

Задовільно (60-74) – мати мінімум знань і умінь для забезпечення програмних результатів навчання. Відпрацювати та захистити достатню для отримання відповідного балу практичних робіт. Здати індивідуальну роботу за затвердженою лектором тематикою.

Добре (75-89) – знати основні теми дисципліни. Достатньо знати основні категорії та методи дослідження управління економічним розвитком підприємства (результати інвестування, рентабельність, фінансовий та операційний важелі). Відпрацювати та захистити всі практичні роботи. Здати індивідуальну роботу за затвердженою лектором тематикою.

Відмінно (90-100) – мати знання, що дозволять самостійно, вільно та обґрунтовано відповідати на будь які питання щодо теорії та практики управління економічним розвитком підприємства. Здати індивідуальну роботу за затвердженою лектором тематикою. Відпрацювати та захистити всі практичні роботи.

9. Політика навчального курсу

Відвідування занять. Відпрацювання пропущених занять відбувається відповідно до розкладу консультацій, за попереднім погодженням з викладачем. Питання, що стосуються академічної доброчесності, розглядає викладач, або використовується процедура, визначена у Положенні про академічну доброчесність.

Дотримання вимог академічної доброчесності. Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі освіти мають дотримуватися загальноприйнятих морально-етичних норм і правил поведінки, вимог академічної доброчесності, передбачених Положенням про академічну доброчесність Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu/assets/files/polozhennya/polozhennya-pro-akademichnu-dobrochesnist.pdf>). Очікується, що роботи здобувачів освіти будуть їх оригінальними дослідженнями або міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикавання джерел, списування, втручання в роботу інших здобувачів освіти становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування викладачем незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Вирішення конфліктів. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, а також правила етичної поведінки регламентуються Кодексом етичної поведінки в Національному аерокосмічному університеті «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu.ua/university/normativna-baza/ustanovchi-dokumenti/kodeks-etichnoi-povedinki/>).

10. Методичне забезпечення

1. Управління економічним розвитком [Електронний ресурс] : навч. посіб. / О. С. Попов. – Харків : Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харків. авіац. ін-т», 2024. – 89 с.
2. Економіка підприємства : навч. посіб. / О. С. Попов, В. В. Лебедченко, З. В. Каменева, С. В. Косенко ; М-во освіти і науки України, Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харк. авіац. ін-т". – Х. – Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харк. авіац. ін-т", 2013. – 176 с.
3. Економіка і організація інноваційної діяльності підприємства : навч. посіб. / Д. Д. Узун, Ю. О. Узун ; М-во освіти і науки України, Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харків. авіац. ін-т". – Харків. – Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харків. авіац. ін-т", 2010. – 123 с.
4. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. / Н. Е. Хомякова. – Х. – Нац. аерокосмічний ун-т "ХАІ", 2009. – 72 с.
5. Посилання на курс у системі дистанційного навчання Ментор: <https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=5782>

11. Рекомендована література

Базова

1. Економіка підприємства : навч. посіб. / Є. М. Ігнатова, О. С. Попов, І. В. Беднов ; М-во освіти і науки України, Харк. ін-т упр. – Х. – Слово, 2014. – 292 с.
2. Фінансовий менеджмент : підруч. для студентів вищ. навч. закл. : гриф МОН України / В. П. Мартиненко, Н. І. Климаш, К. В. Багацька, І. В. Дем'яненко ; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т харч. технологій ; за заг. ред. Т. А. Говорушко. – Львів. – Магнолія, 2018. – 344 с.
3. Інноваційний розвиток підприємства : підручник / за заг. ред. П. П. Микитюка. – Тернопіль : Західноукраїнський національний університет, 2023. – 320 с.
4. Моделі та методи стратегічного управління розвитком підприємства : монографія / В. В. Москаленко, М. Д. Годлевський. – Харків : Видавництво «Точка», 2018. – 208 с.
5. Менеджмент інвестиційної діяльності : підручник / М. П. Бутко, І. М. Бутко, М. Ю. Дітковська та ін. ; за заг. ред. М. П. Бутка. – Київ : Центр учбової літератури, 2021. – 480 с.

Допоміжна

1. Економіка підприємства : підручник / за заг. ред. Л. Л. Ковальської, І. В. Кривов'язюка. – Київ : Кондор-Видавництво, 2020. – 700 с.
2. Економіка підприємства : підручник / І. М. Бойчик. – Київ : Кондор-Видавництво, 2016. – 378 с.
3. Стратегічне управління : навч. посіб. / В. О. Могилко, І. А. Дмитрієв, Р. В. Сагайдак-Нікітюк, І. Ю. Шевченко, О. А. Яценко. – Харків : ХНАДУ, 2016. – 252 с.
4. Антикризове управління підприємством : навчальний посібник / С. Ф. Смерічевський, І. В. Кривов'язюк. – Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. – 396 с.
5. Конкурентоспроможність бізнесу (підприємства) : навч. посіб. у питаннях і відповідях / Л. С. Шевченко. – Харків : Право, 2022. – 312 с.
6. Стратегічний менеджмент : підручник / О. М. Сумець. – Харків : ХНУВС, 2021. – 208 с.
7. Економічна діагностика : підручник / В. Л. Дикань, І. В. Токмакова, В. О. Овчиннікова та ін. – Харків : УкрДУЗТ, 2022. – 284 с.

12. Інформаційні ресурси

1. Електронний ресурс: Державна служба статистики України <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Електронний ресурс: Єдиний інформаційний масив даних про емітентів цінних паперів <https://www.smida.gov.ua/>
3. Електронний ресурс: Науково-технічна бібліотека ХАІ <https://library.khai.edu/>
4. Електронний ресурс: Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua>
5. Електронний ресурс: Національний банк України <https://www.bank.gov.ua>
6. Електронний ресурс: Звітність українських підприємств <https://zvitnist.com/>